

Juhász Krisztina

A VISEGRÁDI CSOPORT MIGRÁCIÓS ÉS MENEKÜLTÜGYI POLITIKÁJA¹

The Migration and Asylum Policy of the Visegrád Group

Dr. Juhász Krisztina, PhD, adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék, juhaszk@polit.u-szeged.hu

Az Európai Uniót 2015-ben elért migrációs válság és a kezelése kapcsán megfogalmazott válaszlelések egy része komoly törésvonalat keletkeztetett az EU-n belül. Jelen tanulmány a Visegrádi Csoport országai által képviselt alternatív migrációs és menekültügyi megközelítésének bemutatására és elemzésére vállalkozik. Az első rész a V4-ekre háruló migrációs nyomás mértékét, a második a visegrádi országokban megadott nemzetközi védelem megadásának arányát vizsgálja, a harmadik az alternatív menekültügyi és migrációs megközelítés négy fő elemét elemzi, míg az utolsó egység a visegrádi országok alternatív megközelítéssel szembeni elkötelezettségét, az azt veszélyeztethető körülményeket és végül, de nem utolsósorban az alternatív politika európai uniós fősodorra gyakorolt hatását veszi górcső alá.

KULCSSZAVAK:

EU, kvótarendszer, menekültügy, migráció, V4-ek

¹ A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett *Egyed István Posztdoktori Program* keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

Some of the measures given as responses to the migration crisis reaching the European Union in 2015 have caused a crucial fault-line within the EU. This study aims to introduce and analyse the alternative migration and asylum policy represented by the countries of the Visegrád Group. The first part examines the volume of the migration pressure in the V4, the second overviews the rate of the given forms of international protection in the Visegrád countries, the third analyses the four main elements of the alternative asylum and migration approach, whilst the last unit studies the strength of the commitments of the Visegrád countries to the alternative approach, the circumstances might endanger this commitment and last but not least the impact of the alternative policy to the European mainstream.

KEYWORDS:

asylum, EU, migration, quota system, V4

1. BEVEZETÉS

A migrációs nyomás és az ennek nyomán kialakult válság, valamint a kezelésére tett válaszlépések két blokkra osztották az Európai Uniót. Egyrészt beszélhetünk a fősodornak tekintett megközelítésről, amely az Európai Bizottság migrációs stratégiájában megfogalmazott mérföldkövek mentén próbál megbirkózni a krízissel, hangsúlyozva a nemzetközi védelem megadásának fontosságát az arra rászorulóknak, mégpedig a tagállamok közötti szolidaritás és felelősség-megosztás bázisán. Másrészt létrejött a fősodor politikáját ellensúlyozni és módosítani kívánó Visegrádi Négyek (a továbbiakban: V4) alternatív migrációs politikája, amelynek legfontosabb elemei az alábbiakban foglalhatók össze:

- A Németország és személy szerint Angela Merkel kancellár fémjelzte Willkommenspolitik elutasítása;
- a kötelező (szükséghelyzeti és állandó) áthelyezési mechanizmus, vagy más néven a kvótarendszer ellenzése;
- az Európai Unió külső határvédelmének megerősítése és ezzel párhuzamosan a schengeni rendszer működőképességének helyreállítása;
- a válságkezelés súlypontjának az Európai Unió területén kívülre, a válság gyökereihez történő áthelyezése.

A tanulmány célja a V4-ek migrációs politikájának bemutatása és elemzése kvalitatív és kvantitatív módszerek segítségével elsősorban a Visegrádi Csoport által kiadott dokumentumok (közös nyilatkozatok, elnökségi programok és jelentések), a vezető politikusok megnyilatkozásai, valamint az Eurostat bevándorlási és menekültügyi statisztikai adatai alapján. A tanulmány további célkitűzése a V4-ek migrációs politikája szilárdságának az elemzése, mégpedig két aspektusból: egyrészt, hogy mekkora a kohézió és az elkötelezettség a V4-tagállamok részéről a közös migrációs megközelítés iránt, másrészt hogy képes-e az alternatív megközelítés a mainstream európai migrációs politika alakítására, módosítására.

2. A VISEGRÁDI CSOPORT ORSZÁGAIRA HÁRULÓ MIGRÁCIÓS NYOMÁS

A Visegrádi Csoport migrációs és menekültügyi politikájának áttekintését és elemzését megelőzően szükségesnek mutatkozik az Európai Unióra, valamint a V4-országokra háruló migrációs nyomás volumenének vizsgálata. A migrációs válság eddigi csúcspontjának tekinthető 2015-ös évet követően – amikor is mintegy 123%-kal nőtt a menedékkérők száma a 2014-es adatokhoz képest – az EU28 tagállamaiba érkező menedékkérők száma 2016-ban kis mértékben, mintegy 4%-kal csökkent. A V4-ekre háruló migrációs nyomás alakulása 2014 és 2016 között ugyanakkor nagymértékben eltér az EU28-hoz viszonyítva, ami elsősorban a Visegrádi Csoport országainak földrajzi elhelyezkedésére, valamint az Európai Unióba tartó migrációs útvonalak forgalmában bekövetkezett változásokra vezethető vissza. Ahogy az 1. táblázat adataiból látható, 2015-ben a Magyarországra érkező több mint

174 ezer menedékkérő miatt a Magyarországra – és ennél fogva a V4-ekbe – érkezők száma jóval az uniós növekedés feletti arányban (323, illetve 288%-kal) nőtt. Az is egyértelműen kiténik az adatokból, (lásd az 1., 2. és 3. táblázat adatait) hogy a 2015-ben legforgalmasabb kelet-mediterrán útvonal-folytatásnak tekinthető, nyugat-balkáni migrációs folyosóval közvetlenül határos Magyarország esetében beszélhetünk csak a V4-ek kapcsán – egyébként már a 2015-ös évet megelőzően is – valódi migrációs nyomásról, egészen a műszaki határzár 2015 szeptember közepén történő felállításáig. Mivel Csehország, Szlovákia és Lengyelország sem az elsődleges célországok, sem pedig a jellemző tranzitországok közé nem tartozik, esetükben nem beszélhetünk migrációs nyomásról, illetve válságról.

1. táblázat • Az először regisztrált menedékkérők számának alakulása az EU28-ban és a V4-országokban (2014–2016) (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat newsrelease 44/2016 és a 46/2017 adatai, valamint saját számítások alapján)²

	Az először regisztrált menedékkérők számának alakulása az EU28-ban és a V4-országokban (2014–2016)				
	2014	Változás aránya	2015	Változás aránya	2016
EU28	562 680	+123%	1 257 030	-4%	1 204 280
V4-ek	47 960	+288%	186 195	-78.9%	39 295
Csehország	905	+36%	1 235	-3%	1 200
Lengyelország	5 610	+83%	10 255	-5%	9 780
Magyarország	41 215	+323%	174 435	-84%	28 215
Szlovákia	230	+18%	270	-63%	100

2. táblázat • Az először regisztrált menedékkérők aránya az EU28-hoz képest (2014–2016) (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat newsrelease 44/2016 és a 46/2017 adatai, valamint saját számítások alapján)³

	Az először regisztrált menedékkérők aránya az EU28-hoz képest (2014–2016)		
	2014	2015	2016
V4-ek	8,5%	14,8%	3,2%
Csehország	0,1%	0,1%	0,1%
Lengyelország	1%	0,8%	0,8%
Magyarország	7,3%	13,9%	2,3%
Szlovákia	0,0%	0,0%	0,0%

² Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 (2016). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/>; 1.2 million first time asylum seekers registered in 2016 (2017). Eurostat Newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)

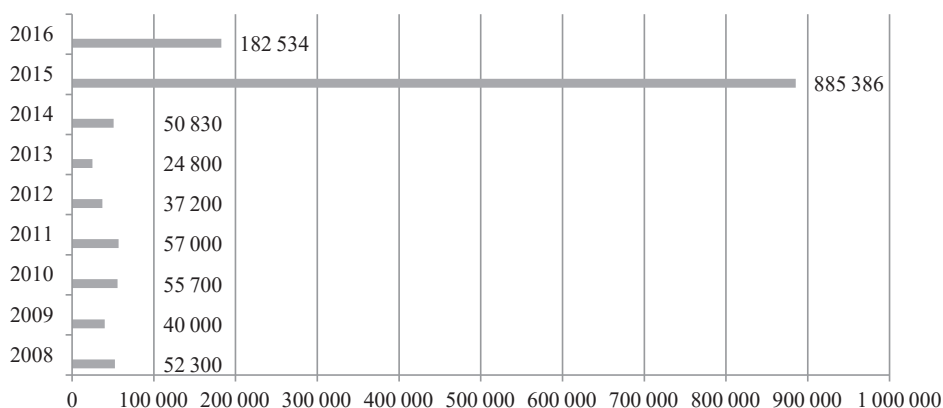
³ Uo.

3. táblázat • Az egymillió főnyi helyi lakosra jutó először regisztrált menedékkérők száma az EU28-ban és a V4-országokban (2014–2016) (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat data in focus 3/2015, az Eurostat newsrelease 44/2016 és a 46/2017 adatai alapján)⁴

	Az egymillió főnyi helyi lakosra jutó először regisztrált menedékkérők száma az EU28-ban és a V4-országokban (2014–2016)		
	2014	2015	2016
EU28	1 060	2 470	2 360
Csehország	85	117	114
Lengyelország	150	270	258
Magyarország	4 175	17 699	2 870
Szlovákia	40	50	18

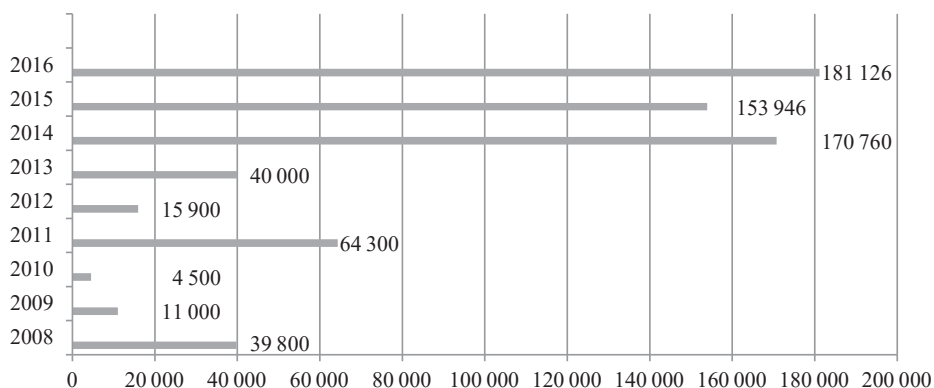
Az is kiolvasható az adatokból, hogy a V4-ek esetében 2016-ban az uniós átlagnál jóval nagyobb arányú csökkenés tapasztalható a menedékkérők számában, azaz amíg az EU28-ban mindösszesen 4, addig a V4-ek esetében 78,9 és az országcsoportban a migráció szempontjából meghatározó Magyarország esetében pedig 84%-kal csökkent az első ízben regisztrált menedékkérők száma. A Magyarországra, és ezáltal a V4-ekre háruló migrációs nyomás csökkenésének oka elsősorban a magyar–szerb, majd később a magyar–horvát határszakaszra felhúzott műszaki határozatra vezethető vissza. Az EU28 tekintetében a 2016-os 4%-nyi csökkenést azonban nem a magyar határozat okozta, hanem elsősorban a 2016. március 18-i EU–Törökország közös nyilatkozat aláírása, valamint az abban foglaltak végrehajtása, amelyek következtében az addig legfrekvenciáltabb kelet-mediterrán útvonalon érkezők száma ugrásszerűen csökkent, ahogyan azt az 1. ábra is mutatja. Másodsorban meg kell említenünk a nyugat-balkáni országok által 2015 novemberétől fokozatosan elrendelt határozatok migrációcsökkentő hatását is.

⁴ *Asylum applicants and first instance decisions on asylum applications: 2014* (2015). Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4168041/6742650/KS-QA-15-003-EN-N.pdf>; *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015* (2016). Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf>; *1.2 million first time asylum seekers registered in 2016* (2017). Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)

1. ábra • A kelet-mediterrán útvonalon szabálytalanul érkezők száma 2008 és 2016 között (Forrás: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-mediterranean-route/> [Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.]

Joggal vetődik fel a kérdés: mi magyarázza, hogy nem volt tapasztalható nagyobb arányú csökkenés az EU28 viszonylatában? Ennek hátterében az Észak-Afrikából (első-sorban Líbiából) az Európai Unióba tartó, úgynevezett közép-mediterrán migrációs útvonal forgalmának számottevő növekedése állt, ahogyan ezt a 2. ábra is mutatja. Ráadásul a Magyarország déli határain felhúzott határzár nem állította meg a kelet-mediterrán és a nyugat-balkáni útvonalon érkezőket, csak elterelte azokat Horvátország és Szlovénia irányába.

2. ábra • A közép-mediterrán útvonalon szabálytalanul érkezők száma 2008 és 2016 között (Forrás: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/central-mediterranean-route/> [Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.]

2017-ben tovább folytatódott mind uniós szinten, mind a V4-ek viszonylatában a menedékkérők számának csökkenése, ahogy azt a 4. táblázat – a tanulmány írásakor rendelkezésre álló – adatai is tanúsítják.

4. táblázat • Először regisztrált menedékkérők száma az EU28-ban és a V4-országokban 2017 első három negyedévében (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat Asylum Quarterly Report Third Quarter 2017 4. adatai, valamint saját számítások alapján)⁵

	Először regisztrált menedékkérők száma az EU28-ban és a V4-országokban 2017 első három negyedévében			
	Q1	Q2	Q3	Q1-Q3 összesen
EU28	166 490	148 825	166 335	481 650
V4-ek	2 400	1 680	1 835	5 915
Csehország	295	270	285	850
Lengyelország	965	735	815	2 515
Magyarország	1 080	650	715	2 445
Szlovákia	60	25	20	105

3. AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS A VISEGRÁDI CSOPORT ORSZÁGAIBAN NYÚJTOTT NEMZETKÖZI VÉDELEM

Az Eurostat adatai szerint 2015-ben az EU 28 tagállama összesen 333 350 menedékkérőt részesített a nemzetközi védelem valamely formájában az első fokú, valamint a fellebbezéseket követő másodfokú eljárások során; 246 175-en menekültstátuszt, 60 680-an kiegészítő védelmet, míg 26 500-an humanitárius alapú nemzetközi védelmet kaptak. A kedvezményezettek három legnagyobb csoportját a szíriaiak (166 100 fő), eritreaiak (27 600 fő) és irakiak (23 700 fő) tették ki. A legtöbb menedékkérőnek védelmet nyújtó tagállamok Németország (148 200), Svédország (34 500), Olaszország (29 600), Franciaország (26 000), Egyesült Királyság (17 900), Ausztria (17 800) és Hollandia (17 000) voltak.⁶ Az EU28-ban és a V4-ekben biztosított nemzetközi védelem adatait az alábbi, 5. táblázat tartalmazza:

⁵ *Asylum quarterly report* (2018). Elérhető: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

⁶ *EU Member States granted protection to more than 330 000 asylum seekers in 2015* (2016). eurostat press release. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 12.)

5. táblázat • Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2015-ben (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat press release 75/2016-20 April 2016 adatai, valamint saját számítások alapján.)⁷

	Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2015-ben					
	Nemzetközi védelem iránt benyújtott kérelem ügyében hozott döntések összesen	Positív (az EU28-hoz viszonyított arány)	Menekültstátusz	Kiegészítő védelem	Humanitárius alapú védelem	A nemzetközi védelem megadásának aránya (elismerési ráta)
EU28	775 552	333 350	246 175	60 680	26 500	42,6%
V4-ek	11 170	1 780	590	995	190	15,9%
Csehország	1 730	460	55	390	15	26,5%
Lengyelország	5 385	695	360	195	135	12,9%
Magyarország	3 900	545	170	370	5	13,9%
Szlovákia	155	80	5	40	35	51,6%

Az adatokból látható, hogy az EU28-ban 2015-ben 775 552 esetben született döntés nemzetközi védelem megadása tárgyában, amely 333 350 pozitív eredményt hozott, 42,6%-os elismerési rátával. A V4-országcsoportban jóval kevesebb pozitív döntést eredményeztek a nemzetközi védelem megadására irányuló eljárások, a 11 170 döntésből mindössze 1780 eredményezte a nemzetközi védelem valamely formáját, amely 15,9%-os elismerést jelent. Az is kiolvasható az adatokból, hogy elég nagy a szórás a V4-eken belül a nemzetközi védelem megadásának arányában, amíg az Szlovákiában az uniós átlag felett volt (51,6%), addig Magyarországon (13,9%) és Lengyelországban (12,9%) messze az alatt. Ha a nemzetközi védelem formáját nézzük, az EU28 viszonylatában a menekültstátusz volt a leggyakoribb, a V4-ek esetében (Lengyelország kivételével) a kiegészítő védelem volt a legtöbbet alkalmazott nemzetközi védelmi jogintézmény.

2016-ban összesen 710 395 menedékkérő kapott nemzetközi védelmet az Európai Unióban az első, illetve a másodfokú eljárásokban, ami több mint duplája a 2015-ös adatoknak; 389 670-en menekültstátuszt, 263 755-en másodlagos védelmet, míg 56 970-en humanitárius alapú védelmet kaptak. A kedvezményezettek három legnagyobb csoportját 2016-ban a szíriaiak (405 600 fő), az irakiak (65 800 fő) és az afgánok (61 800 fő) jelentették. 2016-ban a legtöbb menedékkérőnek védelmet nyújtó országok csoportja nem változott: Németország 445 210, Svédország 69 350, Olaszország 35 450, Franciaország 35 170, Ausztria 31 750,

⁷ EU Member States granted protection to more than 330 000 asylum seekers in 2015 (2016). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 12.)

Hollandia 21 825, míg az Egyesült Királyság 17 080 főt részesített a nemzetközi védelem valamely formájában.⁸

6. táblázat • Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2016-ban (Forrás: saját szerkesztés az Eurostat newsrelease 70/2017 26 April 2017 adatai, valamint saját számítások alapján)⁹

	Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2016-ban					
	Nemzetközi védelem iránt benyújtott kérelem ügyében hozott döntések összesen	Pozitív (az EU28-hoz viszonyított arány)	Menekültstátusz	Kiegészítő védelem	Humanitárius alapú védelem	A nemzetközi védelem megadásának aránya (elismerési ráta)
EU28	1 327 195	710 395	389 670	263 755	56 970	64,2%
V4-ek	11 635	1 130	435	780	270	9,7%
Csehország	1 705	450	145	300	5	26,3%
Lengyelország	3 780	390	125	200	65	10,3%
Magyarország	5 880	440	160	270	5	7,4%
Szlovákia	270	210	5	10	195	77,7%

2016-ban uniós szinten 1 327 195 nemzetközi védelem ügyében született döntés, amely 710 395 esetben eredményezett nemzetközi védelmet, azaz az esetek 64,2%-ában pozitív határozat született. A V4-országcsoportban megadott nemzetközi védelem aránya viszont csökkent 2015-höz képest, 15,9%-ról 9,7%-ra. A V4-eken belüli szórás 2016-ban továbbra is nagy volt, Szlovákiában 77,7%, míg Magyarországon 7,4%. 2016-ra is érvényes volt, hogy míg az EU-ban a menekültstátusz, addig a V4-országcsoportban a kiegészítő védelem volt a legtöbbet alkalmazott védelmi intézmény (ekkorra már Lengyelországban is).

Ha a 2017-es adatokat vizsgáljuk, meg kell említenünk, hogy a tanulmány írásakor az Eurostat adatbázisában nem egész évi, csak az első három negyedév adatai és csak az elsőfokú eljárások döntései szerepelnek. Ennek alapján 2017 első három negyedévében összesen 763 175 döntés született első fokon nemzetközi védelem ügyében uniós szinten, amelyek 46%-a (355 045) eredményezett pozitív döntést. Ugyanakkor érdekes tendencia olvasható ki az uniós szinten és a V4-országcsoportban megadott nemzetközi védelem területén: amíg uniós szinten az elismerési ráta negyedévről negyedévre csökkent

⁸ EU Member States granted protection to more than 700 000 asylum seekers in 2016 (2017). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001715/3-26042017-AP-EN.pdf/05e315db-1fe3-49d1-94ff-06f7e995580e> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 13.)

⁹ Uo.

(50%–46%–43%), a V4-ekben nőtt (8%–42%–45%), ami a Lengyelországban (14%–69%–23%) és főként Magyarországon (4%–47%–73%) megugró pozitív döntésekből következik. Lengyelországban és Magyarországon a második negyedévben ugrásszerűen megnőtt a nemzetközi védelmet eredményező pozitív döntések aránya, és bár Lengyelországban az elismerési ráta a harmadik negyedévben csökkent, így is magasabb volt, mint az első negyedévben, Magyarországon pedig végig szignifikánsan növekvő tendenciát mutatott. Csehország és Szlovákia esetében az uniós tendencia mutatható ki, azaz a csökkenő arányú pozitív döntések.

7. táblázat • Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2017 első három negyedévében (Forrás: saját szerkesztés a Eurostat Asylum Quarterly Report First Quarter 2017 14., Second Quarter 2017 13., Third Quarter 2017 13. adatai, valamint saját számítások alapján)¹⁰

Nemzetközi védelemben részesítettek száma és aránya az EU28-ban és a V4-országokban 2017 első három negyedévében																			
	Nemzetközi védelem iránt benyújtott kérelem ügyében hozott döntések összesen			Pozitív döntés			Menekültstátusz			Kiegészítő védelem			Humanitárius alapú védelem			A nemzetközi védelem megadásának aránya			
	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	
EU28	284755	275695	202725	141375	126185	87485	66915	62615	45265	54890	44750	30490	19570	18825	11735	50%	46%	43%	
V4-ek	3385	1055	1520	275	445	685	70	95	55	180	330	565	25	15	65	8%	42%	45%	
Csehország	300	290	330	55	35	35	15	5	5	40	30	30	0	0	0	18%	12%	11%	
Lengyelország	835	205	435	115	140	100	35	65	20	75	75	80	5	0	0	14%	69%	23%	
Magyarország	2210	540	745	80	255	545	20	25	30	55	220	455	5	5	60	4%	47%	73%	
Szlovákia	40	20	10	25	15	5	0	0	0	10	5	0	15	10	5	67%	71%	50%	

¹⁰ Asylum quarterly report (2017). Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum+Quarterly+Report+Q1+2017.pdf/94c64b2c-39ec-4228-a47f-1877c19070ad>; Asylum quarterly report (2018). Elérhető: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

4. A VISEGRÁDI CSOPORT MIGRÁCIÓS POLITIKÁJÁNAK ELEMEI

A migráció kérdése és az ezzel kapcsolatos közös álláspont 2015-től jelenik meg a V4-ek által kiadott dokumentumokban, a közös nyilatkozatokban és az elnökségi programokban. A legelső között kell említenünk a 2015. június 19-én, a V4 szlovák elnökségét lezáró, Pozsonyban tartott találkozó miniszterelnöki közös nyilatkozatát, amely az Európai Bizottság migrációs stratégiájának (European Agenda on Migration) első kritikáit fogalmazta meg. Egyrészt, hogy az uniós dokumentum földrajzilag nem átfogó megoldási javaslatokat tartalmaz, elhanyagolva a kelet-mediterrán és a nyugat-balkáni irányból érkező migrációt, másrészt már ebben a nyilatkozatban hangsúlyozták a Bizottság javaslatában szereplő áthelyezési mechanizmus önkéntes jellegének preferálását, kiemelve, hogy elvi szinten nem értenek egyet a kötelező áthelyezési mechanizmussal, ami véleményük szerint további ösztönzőként hatna az Európába áramló tömegek számára.¹¹ A 2015 nyári rendkívüli migrációs helyzet eredményeként 2015. szeptember 4-én a V4-országok kormányfői Prágában találkoztak rendkívüli V4-csúcs keretében, amelyben lefektették az országcsoport migrációs politikájának legfontosabb elemeit. Ahogyan a bevezetésben is említettük, a V4-ek migrációs politikájának négy sarokköve van:

- A Willkommenspolitik ellenzése,
- a kötelező kvótarendszer elutasítása,
- az Európai Unió külső határvédelmének megerősítése,
- a migrációs válság okainak orvoslása és a válságkezelés kiszervezése az Európai Unió területén kívülre.

4.1. A Willkommenspolitik ellenzése

Az Angela Merkel nevével fémjelzett nyitott ajtók politikája – amelyet a kancellár a válság eddigi csúcspontjának tekinthető 2015 őszén hirdetett meg elsősorban szíriai menekültek részére – teljes elutasításra talál, nemcsak a V4-ek kormánya, hanem a társadalmuk többsége részéről is, és tulajdonképpen ez jelenti a Visegrádi Csoport migrációs politikájának legitimációs alapját is.¹² A V4-ek kormányai – eltérő stílusban és vehemenciával – kezdetektől kitartóan hangsúlyozzák: sem az országaiknak, sem az Európai Uniónak nem érdeke a muszlim bevándorlók – legyenek azok gazdasági migránsok vagy

¹¹ *Joint Statement of the Heads of Government of the Visegrad Group Countries* (2015). Bratislava. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

¹² Lásd a menekültek megítélésének alakulását Magyarországon, és az Európai Unió más tagállamaiban: MANEVICH, Dorothy (2016): *Hungarians share Europe's embrace of democratic principles but are less tolerant of refugees, minorities*. Pew Research Centre. Elérhető: www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/30/hungarians-share-europes-embrace-of-democratic-principles-but-are-less-tolerant-of-refugees-minorities/; POUSSHTER, Jacob (2016): *European opinions of the refugee crisis in 5 charts*. Pew Research Centre. Elérhető: www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/16/european-opinions-of-the-refugee-crisis-in-5-charts/ (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

valóban nemzetközi védelemre szoruló – tömeges befogadása. A V4-ek érdekközpontú politikájukat az alábbi érvekkel támasztják alá:

- A tömeges bevándorlás biztonsági kockázatot jelent Európa számára: a 2015. januári Charlie Hebdo elleni, illetve az azt követő terrortámadások kapcsán fogalmazódott meg a bevándorlás és a terrorizmus közötti közvetett, illetve közvetlen kapcsolat problémája, ami az egyik legtöbbet hangoztatott ellenérv a menedékkérők befogadásával szemben.
- A muszlimok integrálása lehetetlen küldetés: 2016 januárjában Miloš Zeman, cseh államfő a nyugat-európai országokban létrejött gettókra és elzárt közösségekre utalva gyakorlatilag lehetetlennek nevezte a muszlim közösségek integrációját.¹³ Hasonlóan vélekedik Orbán Viktor is, aki egy 2016. szeptemberi interjúban nyilatkozott úgy, hogy nem tartja elképzelhetőnek a muszlimok integrációját, a legtöbb, amiben reménykedni lehet, a békés egymás mellett élés, ami azonban párhuzamos társadalom kialakulásához vezet, amely szintén kerülendő, hiszen azzal párhuzamos jogrendszer is létrejönne.¹⁴
- A multikulturalizmus idegen a kelet-közép-európai országoktól: a nyugat-európai országoktól eltérően a régió államai nem rendelkeznek gyarmattartói múlttal, ezért egyrészt nem érznek sem büntudatot, sem felelősséget a közel-keleti és az afrikai államokat sújtó gazdasági és politikai problémákért, másrészt nincsenek hozzászokva az Európán kívüli bevándorlók jelenlétéhez.¹⁵

4.2. A kötelező átmeneti és állandó kvótarendszer elutasítása, a rugalmas szolidaritás preferálása

A V4-ek migrációs politikájának legismertebb és legtöbbet hangoztatott eleme az EU-ra háruló migrációs teher kötelező elosztásának elvetése a tagállamok közötti szolidaritás alapján. Az Európai Bizottság által 2015. május 13-án elfogadott *European Agenda on Migration* című stratégiai dokumentum fogalmazta meg először a menedékkérők kötelező elosztását jelentő úgynevezett kvótarendszer bevezetésének szükségességét. A Bizottság javaslata alapján

¹³ NG, Kate – COWBURN, Ashley (2016): *Miloš Zeman: Czech President says integrating Muslims is 'practically impossible'* Independent. Elérhető: www.independent.co.uk/news/world/europe/milos-zeman-czech-president-says-integrating-muslims-is-practically-impossible-a6818491.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 11.)

¹⁴ Kovács András (2016): *Orbán: elképzelhetetlen a muszlimok integrációja*. Origo. Elérhető: www.origo.hu/itt-hon/20160927-orban-viktor-szerint-joguk-van-kulon-elni-de-ahhoz-nem-kell-idejonni.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 11.)

¹⁵ *Refugee Crisis: a new East-West rift in Europe?* (2015). Interview with Lukaš Macek, Foundation Robert Schuman. Elérhető: www.robert-schuman.eu/en/european-interviews/0088-refugee-crisis-a-further-east-west-rift-in-europe (Letöltés dátuma: 2018. 01. 11.)

a Tanács 2015. szeptember 14-i,¹⁶ illetve szeptember 22-i¹⁷ határozatában döntött 40 ezer, illetve 120 ezer egyértelműen nemzetközi védelemre jogosult személy áthelyezéséről Olaszországból és Görögországból, mivel Magyarország nem kérte frontországként való elismerését. A második tanácsi határozatról szóló szavazás során a V4-országsoportból Csehország, Magyarország és Szlovákia nem támogatta a határozatok elfogadását, egyedül Lengyelország szavazott mellette. A lengyel hozzáállás csak a 2015. októberi parlamenti választások eredményeként bekövetkezett kormányváltás, a Jog és Igazságosság (PiS) párt hatalomra kerülését követően változott meg gyökeresen. Magyarország és Szlovákia amellett, hogy nem támogatta a tanácsi határozat elfogadását, 2015. december elején az Európai Bíróság előtt támadták meg a második áthelyezési tanácsi határozatot, annak megsemmisítését kérve.

Ha a szükséghelyzeti áthelyezési mechanizmus kvótáinak teljesítését vesszük górcső alá, Magyarország egyáltalán nem tett hivatalos felajánlást, illetve nem helyezett át egyetlen menedékkérőt sem Olaszországból, sem Görögországból. Lengyelország 65 görögországi és 35 olaszországi menedékkérő áthelyezésére tett felajánlást, amelyet azonban később visszavont, Csehország Görögországból 30, Olaszországból 20 menedékkérő áthelyezésére tett ígéretet, ténylegesen pedig összesen 12 személy áthelyezésére került sor, kizárólag Görögországból 2018. január 25-ig. Ugyanakkor, ahogyan az Európai Bizottság 2017. július 26-i áthelyezésekről és áttelepítésekről szóló jelentése is megjegyzi, Csehország 2016 májusa óta nem tett további áthelyezésre ígéretet, 2016 augusztusa óta pedig nem történt tényleges áthelyezés. A fentiek okán a Bizottság 2017 júniusában a három visegrádi állam ellen kötelezettségszegési eljárást indított. Érdekes kérdés, hogy Szlovákia, ami szintén élesen elutasította a kötelező áthelyezési mechanizmust, és meg is támadta az erről rendelkező tanácsi határozatot, miért maradt ki az annak végre nem hajtása miatt indított kötelezettségszegési eljárásból? A magyarázat, hogy Szlovákia 2017 júniusában 10 menedékkérő áthelyezésére tett ígéretet az ismét rendkívüli migrációs nyomás alatt álló Olaszországból, habár ennek végrehajtására 2018. január 25-ig nem került sor; ezt megelőzően a szlovák kormány kizárólag Görögországból vállalta 50 fő fogadását, és ténylegesen 16 személy áthelyezése történt meg.¹⁸

Fontos hangsúlyozni, hogy a V4-ek nemcsak az átmeneti áthelyezési mechanizmust, hanem az európai migrációs stratégiában szintén szereplő, kötelező automatikus áthelyezést is ellenzik, amely a jövőre vonatkozóan szabályozná az EU-ba áramló tömegek

¹⁶ A Tanács 2015/1523 határozata a nemzetközi védelem területén Olaszország és Görögország érdekében elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1523&from=EL> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)

¹⁷ A Tanács 2015/1601 határozata a nemzetközi védelem területén Olaszország és Görögország érdekében elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32015D1601> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)

¹⁸ *Member States' Support to Emergency Relocation Mechanism (As of 25 January 2018)* Elérhető: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/press-material/docs/state_of_play_-_relocation_en.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)

tagállamok közötti szétosztását.¹⁹ 2016 februárjában Orbán Viktor miniszterelnök bejelentette, hogy a kormány népszavazást kezdeményez az automatikus kötelező kvótarendszer kérdésében. A magyarországi pártokat és a közvéleményt is erősen megosztó népszavazást 2016. október 2-án tartották, ami bár eredménytelen lett, mert az érvényes szavazatok száma nem érte el a minimális 50%-ot, a résztvevők 98%-a nemmel szavazott a feltett kérdésre, miszerint: „Akarja-e, hogy az Európai Unió az Országgyűlés hozzájárulása nélkül is előírhasssa nem magyar állampolgárok Magyarországra történő kötelező betelepítését?”

A tagállamok többsége és a V4-országok között a legtöbb feszültséget és vitát okozó szolidaritáson alapuló kvótakérdés ügyében az EU soros elnökségét 2016 második felében betöltő Szlovákia tett kísérletet a befagyott helyzet kompromisszumos megoldására, amikor javaslatot tett egy alapvetően háromlépcsős válságkezelésre a jövő vonatkozásában, és benne az úgynevezett hatékony szolidaritás alkalmazására. A javaslat három lehetséges migrációs scenárió esetére – amelyeket a beáramló menedékkérők mennyisége alapján különböztet meg – kínál megoldási módokat. Az első forgatókönyv a normális körülményekre vonatkozik, amikor csak mérsékelt számú menedékkérő érkezik az EU területére. Ebben az esetben a jelenlegi menekültügyi szabályok (illetve a reform alatt lévő dublini szisztéma) szerint történne a menekültekért való felelősségvállalás és ennek keretében a menedékkérelmek elbírálása. A második scenárió, amikor az EU-nak nagyszámú menedékkérővel kell megbirkóznia. Ebben az esetben lehetne alkalmazni a hatékony szolidaritást, amelynek a lényege, hogy minden tagállam szerepet kell vállaljon a megnövekedett migrációs nyomás közös kezelésében, ugyanakkor a tagállamok megválaszthatnák, hogy milyen módon kívánnak a közös válságkezeléshez hozzájárulni: fokozottabb pénzügyi támogatással, a közös menekültügyi, bevándorlási és határőrizeti szerveknek nyújtott nagyobb segítséggel vagy éppen menedékkérők befogadásával. A harmadik migrációs forgatókönyv azt a súlyos helyzetet jelenti, amikor a rendkívül magas számú menedékkérő miatt lényegében összeomlik a közös menekültügyi rendszer, lehetetlenné válik az annak alapján történő válságkezelés. Ekkor az Európai Tanács irányelvei mentén történne a válságkezelést szolgáló döntések meghozatala a javaslat szerint.²⁰ A szlovák kezdeményezés előzményét a Visegrádi Csoport 2016. szeptember 16-i pozsonyi közös nyilatkozatában megfogalmazott rugalmas szolidaritás elve jelentette, amelynek lényege, hogy a tagállamok a képességeik és tapasztalataik alapján választhassák meg a közös válságkezelésben való részvétel módját.²¹ A V4-ek koncepciójának a lényege tehát, hogy a szolidaritás mértéke ne csak azzal legyen mérhető, hogy egy tagállam hány menedékkérőt fogad be, hanem a felelősségvállalás más formái, többek között a külső határok védelme érdekében tett tagállami

¹⁹ *Joint statement by the Prime Ministers of V4 Countries on migration 19 July 2017, Budapest.* Elérhető: www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Joint-Statement-by-the-Prime-Ministers-of-V4-Countries-on-migration.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.) 2.

²⁰ NIELSEN, Nikolaj (2016): *Slovak presidency proposes 'effective solidarity' on migration.* Euobserver. Elérhető: <https://euobserver.com/migration/135960> (Letöltés dátuma: 2016. 11. 18.)

²¹ *Joint Statement of the Heads of Governments of the V4 Countries Bratislava, 16th September 2016.* Elérhető: www.euractiv.com/wp-content/uploads/sites/2/2016/09/Bratislava-V4-Joint-Statement-final.docx.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

erőfeszítések, vagy éppen a migrációs nyomásnak kitett harmadik országok pénzügyi segítése is az európai szolidaritás részét képezzék. A rugalmas szolidaritás fényében tettek Paolo Gentiloninak írt közös levelükben felajánlást Olaszország megsegítésére 2017 júliusában a V4-ek miniszterelnökei, többek között a Líbia déli határainak megerősítését célzó európai fellépésben, az EU területén kívül elhelyezett hotspotok felállításában, vagy éppen a líbiai parti őrség kiképzésében való részvétel révén.²²

4.3. Az Unió külső határvédelmének megerősítése és a schengeni rendszer megőrzése

A V4-ek mind biztonsági megfontolásokból, mind a schengeni övezet fenntarthatóságának szempontjából kezdetektől hangsúlyozzák az Unió külső határai feletti teljes ellenőrzés és védelem visszaállításának fontosságát, kiemelve, hogy az uniós jog világosan megfogalmazza minden egyes tagállam kötelezettségét az EU és a schengeni övezet külső határainak védelmével összefüggésben.²³ A beáramló tömegek ellenőrzésében központi szerepet játszó hotpot rendszer felállításának és teljes működőképességének elérése szintén a V4-ek prioritásai közé tartozott kezdetektől, ráadásul a hotpotok felállítását nemcsak a migrációs válság által leginkább érintett tagállamokban (úgynevezett frontországokban) tartották szükségesnek felállítani, hanem elsősorban az Unió területén kívül. A hotpotoknak nemcsak a beáramló migránsok regisztrációjában és azonosításában van központi szerepe, hanem az áthelyezési mechanizmus végrehajtásában is, hiszen itt kell megtörténnjen az áthelyezésre várók elsődleges biztonsági átvilágítása is, ennél fogva a V4-ek szükségesnek tartják a hotpotok fogvatartási funkcióval való ellátását is.

Mivel a schengeni együttműködés az Európai Unió egyik legfontosabb vívmánya mind gyakorlati, mind szimbolikus értelemben, ennek megőrzése is prioritás kell, hogy legyen. A V4-ek elvetnek minden olyan kezdeményezést, amely egyfajta mini-Schengen felállítását javasolja,²⁴ továbbá 2015. december 3-i közös kormányfői nyilatkozatukban bejelentették a „Schengen barátai” elnevezésű kezdeményezés elindítását, amely nyitott minden tagállam számára, és amelynek rendeltetése, hogy közös fórumul szolgáljon a schengeni övezet megőrzését célzó egyeztetéseknek.²⁵ Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a kezdeményezés bejelentését követően a „Schengen barátai” fórum nem mutat semmilyen életjelet.

²² V4 letter to the Prime Minister of Italy (2017). Elérhető: www.visegradgroup.eu/documents/official-statements (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

²³ Joint Statement of the Heads of Government of the Visegrad Group Countries (2015) Prague. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the-150904 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

²⁴ 2015 novemberében az Ausztria, Belgium, Hollandia, Luxemburg és Németország közötti egyeztetésen merült fel, elsősorban holland kezdeményezésre az ötlet. Lásd: BURCHARD, Hans von der (2015): *Five nations consider mini-Schengen*. Politico. Elérhető: www.politico.eu/article/nations-mini-schengen-borders-passports-travel-freedom-migration-refugees/ (Letöltés dátuma: 2015. 11. 19.)

²⁵ Joint Statement of the Visegrad Group Countries (2015). Prague. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the-151204 (Letöltés dátuma: 2017. 07. 08.)

Az Európai Határ- és Parti Őrség felállításának gondolatát a V4-ek alapvetően üdvözlötték, hiszen a külső határok védelmét biztosító uniós szervről van szó, ugyanakkor mindvégig hangoztatták, annak működése nem sértheti és korlátozhatja a nemzetállami szuverenitást és hatásköröket.

4.4. A migrációs válság kiváltó okainak orvoslása és a válságkezelés kiszervezése az Európai Unió területén kívülre

Az Európára háruló migrációs nyomás hosszú távú kezelése érdekében elengedhetetlen az azt kiváltó okoknak (fegyveres konfliktusok, szegénység, munkanélküliség, vízhiány) a kezelése, ebben egyébként egyetértés van összeurópai szinten. A V4-ek azonban emellett hangsúlyozzák a válságkezelés súlypontjának EU-n kívülre helyezését, és az áttelepítési, valamint az áthelyezési mechanizmusok alkalmazása helyett inkább a válsággócokkal szomszédos és ezért rendszerint nagy migráns- és menekülttömegeket befogadó országok segítségét, a fejlesztési támogatások növelését a származási és a tranzitországok megsegítésére, valamint az Európai Visszatérési Program (European Return Programme) felállítását és ezzel párhuzamosan a visszafogadási egyezmények végrehajtását szorgalmazzák. Ennek kapcsán a V4-ek üdvözlötték a 2015. októberi EU–Törökország közös cselekvési tervet és az azt aktiváló november 29-i EU–Törökország csúcstalálkozót, valamint a 2016. március 18-i EU–Törökország közös nyilatkozatban lefektetett uniós és török kötelezettségvállalásokat a kelet-mediterrán útvonalon történő tömeges és szabálytalan migráció megfékezésére.

A kelet-mediterrán migrációs útvonal folytatását jelentő nyugat-balkáni folyosó stabilizálása és a térség országainak nyújtandó segítség is a V4-ek migrációs politikájának fontos elemét képezte, ezért a nyugat-balkáni útvonal országainak nyújtott uniós segítségen túl a V4-ek belügyminisztereinek 2016. január 19-i találkozásán vetődött fel egy együttműködési program elindítása, amelynek célja a migrációs helyzet stabilizálása Macedóniában a kialakult görög–macedón helyzet megoldása.²⁶

Kiemelendő, hogy az országcsoport államai 2017. július 3-ig szinte teljesítették a bevándorlási alapoknak tett felajánlásait, amelyek a válság származási és tranzitországokban való kezelését célozzák, és amelyet az alábbi táblázat szemléltet:

²⁶ *Joint Declaration of Ministers of Interior* (2016). Prague. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2016/joint-declaration-of (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

8. táblázat • A V4-ek hozzájárulásai a migrációs támogató alapokhoz (millió euró)
 (Forrás: saját szerkesztés a *European Agenda on Migration factsheets, Central Mediterranean Route: Trust Funds adatai alapján*²⁷)

A V4-ek hozzájárulásai a migrációs támogató alapokhoz (millió euró)								
	Afrikai Támogatási Alap		Szíriai Támogatási Alap		Törökországi Menekülteket segítő Eszköz		Összesen	
	vállalás	teljesítés	vállalás	teljesítés	vállalás	teljesítés	vállalás	teljesítés
Csehország	0,74	0,74	5	5	20,4	20,4	26,14	26,14
Lengyelország	1,1	1,1	4,2	3	57	57	62,3	61,1
Magyarország	0,7	0,7	3	3	14,7	14,7	18,4	18,4
Szlovákia	0,6	0,6	3	3	10,5	10,5	14,1	13,85

4.5. A V4-ek által képviselt migrációs és menekültügyi politika szilárdsága, valamint hatása a közös európai bevándorlási és menekültügyi politikára

A Visegrádi Csoport által képviselt migrációs politika szilárdságát és jelentőségét véleményünk szerint alapvetően két tényező határozza meg:

- Maguk a V4-ek mennyire elkötelezettek a közös álláspont hosszú távú képviselete iránt;
- Képesek-e a V4-ek befolyásolni és a maguk érdekei szerint alakítani a közös európai migrációs és menekültügyi politikát?

4.5.1. A V4-ek migrációs politikájának kohéziója, avagy mennyire elkötelezettek a V4-ek a közös álláspont képviselete mellett hosszú távon

A Visegrádi Együttműködés 1991-es felállítása és az akkor közös célként megfogalmazott euroatlanti intézményekbe történő integráció megvalósulása óta az országcsoport tagjai főként – legalábbis a széles közvélemény számára – marginális kérdésekben alakítottak ki közös álláspontot és fogalmaztak meg közös célkitűzéseket (digitális egységes piac, az EU további, nyugat-balkáni országokkal való bővítése, az EU klímapolitikájának kritikája). Ugyanakkor a „high politics” körébe tartozó és a közvélemény számára is fontos kérdésben, mint a putyini Oroszországhoz fűződő viszony divergáltak az érdekeik. Hosszú idő óta a migrációs és menekültügy jelenti tehát az első stratégiai jelentőségű és a közvélemény élénk figyelmét is élvező politikaterületet, amelyben közösen lépnek fel a Visegrádi

²⁷ *European Agenda on Migration factsheets, Central Mediterranean Route: Trust Funds* (2017). Elérhető: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170704_factsheet_-_central_mediterranean_route_trust_funds_en.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)

Csoport országai. Felvetődik azonban a kérdés, hogy valóban egységes-e a V4-ek elkötelezettsége az európai mainstreammel szembenemő alternatív megközelítés képviselői iránt.

Egyre inkább úgy tűnik, hogy a Visegrádi 4 helyett Visegrádi 2 + 2-ről beszélhetünk, amelyben Magyarország és Lengyelország továbbra is a konfrontatív alternatívaállítás politikáját képviseli – egyébként nem csak a migráció kérdéskörében –, míg Csehország és Szlovákia számára fontosabbnak tűnik az EU magállamaival való együttműködésen és konszenzuson alapuló kapcsolat fenntartása. Mi több, a szlovák köztársasági elnök, Andrej Kiska és Robert Fico akkori miniszterelnök kijelentette, Szlovákiát az EU magállamai között szeretné tudni.²⁸ Nem véletlen, hogy a szlovák soros elnökség kísérletet tett a kvótavita kapcsán a rugalmas vagy hatékony szolidaritás európai diskurzusba való bevezetésére. Ráadásul számos cseh és szlovák politikus és diplomata figyelmeztetett: mára Budapest és Varsó euroszeptikus, illiberális attitűdje és retorikája mérgező branddévá tette a Visegrádi Csoportot.²⁹ Csehország második leggazdagabb emberének, a cseh Trumpnak is nevezett Andrej Babiš kormányalakításai és Miloš Zeman újválasztása a köztársasági elnöki tisztségbe erősítheti Csehország elkötelezettségét a visegrádi álláspont iránt rövid- és középtávon, hiszen Babiš a választási kampányban is, és hatalomba kerülését követően is több fórumon hangoztatta: Európa legnagyobb problémája az illegális migráció és az azt elősegítő embercsempészet, valamint hogy a kötelező kvótarendszer inadekvát válasz a migrációs válságra.³⁰ Ugyanakkor Babiš és mozgalma, az ANO Európa-párti EU-kritikus, amelyet hangoztatnak is, valamint azt sem szabad elfelednünk, hogy az ANO az európai föderációt és a migrációs fősodor politikáját támogató Európai Liberálisok és Demokraták pártföderációjának tagja.³¹

Megemlíthető, hogy Csehország és Szlovákia számára nem csak a V4-ek jelentik a regionális együttműködés egyedüli fórumát, hiszen cseh kezdeményezésre jött létre 2015 januárjában az úgynevezett slavkovi háromszög, Ausztria, Csehország és Szlovákia stratégiai partnerségének kialakítása céljából, bár azt a létrejöttkor, és később is hangoztatták a résztvevők: az új fórum nem a Visegrádi Együttműködés ellenében, illetve annak

²⁸ *President: Slovakia wants to stay at the core of the EU* (2017). The Slovak Spectator. Elérhető: <https://spectator.sme.sk/c/20518757/president-slovakia-wants-to-stay-at-the-core-of-the-eu.html>; *Fico: Eurozone Should be Closer-knit, Slovakia Aims to Be in Its Core.* (2017). NewsNow. Elérhető: <https://newsnow.tasr.sk/foreign/fico-eurozone-should-be-closer-knit-slovakia-aims-to-be-in-its-core/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 16.)

²⁹ Foy, Henry – BYRNE, Andrew (2016): *Splits over EU Test Relations between Visegrad Four*. Financial Times. Elérhető: www.ft.com/content/f5d017f8-84b2-11e6-8897-2359a58ac7a5 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 26.); Bórtos Botond (2017): *Visegrád halott – Orbán-ellenes szövetség alakul Közép-Európában is.* Mandiner. Elérhető: http://mandiner.hu/cikk/20170628_botos_botond_visegrad_halott_orban_ellenes_szovetseg_alakul_kozep_europaban_is (Letöltés dátuma: 2018. 01. 26.)

³⁰ *Andrej Babiš nemet mondott a menekültek befogadására* (2017). Kitekintő.hu. Elérhető: <http://kitekinto.hu/2017/11/11/europai-ugyek/andrej-babis-nemet-mondott-a-menekultek-befogadasara/>; *Az embercsempészet megfékezése a megoldás a migrációs válságra* (2017). Origo. Elérhető: www.origo.hu/nagyvilag/20171214-andrej-babis-robot-fico-eu-csucs.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 26.)

³¹ *Czech election winner Babiš says his party pro-Europe* (2017). Reuters. Elérhető: <https://uk.reuters.com/article/uk-czech-election-babis/czech-election-winner-babis-says-his-party-pro-europe-idUKKBN1CQQ05>; *Looking for the cause of Czech euroscepticism? Go back to school* (2017). Europeum. Elérhető: <http://europeum.blogactiv.eu/2017/11/02/looking-for-the-cause-of-euroscepticism-go-back-to-school/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

alternatívaként jött létre.³² Ennek némileg ellentmondani látszik a slavkovi nyilatkozatban kijelölt együttműködési területek széles köre, amely magában foglalja az európai ügyekben való konzultációt, illetve közös álláspont kialakítását az európai tanácsi üléseket megelőzően.³³

Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy – Ausztria kivételével – elmaradt a populista és EU-ellenes pártok kormányra kerülése a nyugat-európai választásokon, mi több, Emmanuel Macron megválasztásával a francia-német együttműködés új lendületet kaphat, amelynek következménye az EU többsebességű forogatókönyv szerinti reformja lehet. Ebben a helyzetben pedig Csehország és Szlovákia számára várhatóan fontosabb lehet a Kerneuropához tartozás, mint a V4-ek kohéziójának fenntartása migránskérdésben.

Szintén nem elfelejtendő körülmény, hogy a Brexit miatt minden idők egyik legnehezebb költségvetési egyeztetése kezdődik meg a tagállamok között a 2020 utáni időszakra, ahol a kelet-közép-európai tagok legfontosabb célja a kohéziós támogatások minél szélesebb körű megtartása, amelynek azonban minden bizonnyal ára is lesz.

A V4-ek migrációs és menekültügyi politikái kohéziójának fenntartását tehát három kihívás fenyegeti közép, illetve hosszú távon: Csehország és Szlovákia lassú kihátrálásának lehetősége; a többsebességű Európa, mint fejlődési opció megvalósulása, valamint a költségvetési alkufolyamat.

4.5.2. A V4-ek alternatív megközelítésének hatása a közös európai bevándorlási és menekültügyi politikára

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, a V4-ek formális politikaalakítási képességét szűkítette a Lisszaboni Szerződés által bevezetett kettős többség elvén alapuló minősített többségi döntéshozatal, ami a korábbi súlyozott szavazatokon alapuló minősített többségi szavazást váltotta fel 2014. november 1-jei hatállyal.³⁴ A szisztéma lényege, hogy a Bizottság vagy az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslata alapján hozott döntéseknél a Tanácsban a tagállamokat képviselő miniszterek közül legalább 55%-nak támogatnia kell a javaslatot, és a támogató tagállamoknak együttesen képviselniük kell az EU népességének legalább 65%-át. A javaslat elfogadását blokkoló kisebbség kialakításához pedig legalább négy tagállamra van szükség, amelyek együtt az EU népességének legalább

³² Fico: Csehország, Szlovákia és Ausztria együttműködése nem alternatívája a V4-nek (2017). Magyar Idők. Elérhető: <http://magyaridok.hu/kulfold/fico-csehország-szlovákia-es-ausztria-egyuttmukodese-nem-alternativa-ja-v4-nek-1858828/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

³³ GROSZKOWSKI, Jakub (2015): *The Slavkov Declaration. A new format of regional cooperation*. OSW Analysis. Elérhető: www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2015-02-04/slavkov-declaration-a-new-format-regional-cooperation (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)

³⁴ 2014. november 1. után is bármely tagállam kérhette 2017. március 31-ig, hogy egy adott döntést a szavazati súlyokon alapuló minősített többséggel fogadjanak el.

35%-át képviselik.³⁵ Amíg a korábbi döntéshozatali szisztémában a V4-ek országai összesen annyi szavazattal bírtak, mint Németország és Franciaország közösen (azaz 58 szavazat), így könnyebben alakíthatták az uniós szakpolitikák tartalmát, és főleg könnyebben blokkolhatták az uniós döntéshozatalt (minimum 93 szavazatra volt szükség a blokkoló kisebbség eléréséhez), addig a kettős többségi döntéshozatal visszaszorította a közepes tagállamok, így a V4-ek döntéshozatalban játszott súlyát és ezzel a befolyásolási képességét a nagy tagállamokkal, elsősorban Németországgal szemben. A döntések blokkolásához szükséges 4 tagállamnak ugyanis a 28 tagú és 512 milliós EU esetében legalább 180 millió főt kell képviselniük az Unió lakosságából, a V4-ek össznépessége pedig 63,6 millió fő, így a V4-ek csak a korábbinál szélesebb koalíció kialakítása révén akadályozhatják meg egy uniós döntés meghozatalát.

A formális döntéshozatal során tehát csökkent a V4-ek mozgástere, ugyanakkor mégis azt látjuk, hogy a bevándorlási és menekültügyi politikáról szóló diskurzust tulajdonképpen a kezdetektől tematizálni tudják, mégpedig elsősorban azért, mert Nyugat-Európában a migrációs válság hatására több tagállamban is megerősödtek a migráció- és menekültellenes mozgalmak és pártok, amelyek a lakosság jelentős hányadának véleményét képviselik. A 2017-es holland, francia és német választások, amelyek döntő fontosságúak voltak az európai populista pártok megerősödése szempontjából, egészen egyszerűen a téma jelölését követelték meg a mainstream európai menekültpolitikát támogató pártoktól és kormányoktól.

A kényes kérdések „altatása” azonban nem jelenti a V4-ek politikai győzelmét migrációs és menekültügyben, ahogy azt – elsősorban – Budapest előszeretettel hangoztatja. Ezt támasztja alá, hogy Csehország, Magyarország és Lengyelország ellen 2017 júniusában kötelezettségzegési eljárás indult a sürgősségi áthelyezési mechanizmus végre nem hajtása miatt, 2017 szeptemberében pedig az Európai Unió Bírósága elutasította Magyarország és Szlovákia második kvótahatározat megsemmisítése ügyében indított keresetét.³⁶ Fontos hangsúlyoznunk azt is, hogy ugyan az áthelyezési határozatok két évre jelentettek eltérést a Dublin III. rendelet bizonyos rendelkezései alól a 2017. szeptember 26-ig érkezettek számára lehetővé téve áthelyezésüket Görögországból, illetve Olaszországból, hogyan azt az Európai Bizottság az áthelyezésről és az áttelepítésről szóló tizenötödik jelentésében lezögezte, az áthelyezés 2017. szeptember 26. után is folytatódik, „észszerű” időtartamon belül, azaz a tagállamok kötelezettsége nem szűnt meg 2017. szeptember 26-ával.³⁷

A V4-ek alternatív migrációs és menekültügyi politikája ugyanakkor külső szövetségként tekinthet a 2017 őszén megválasztott Sebastian Kurz osztrák kancellárra,

³⁵ HORVÁTH Zoltán – ÓDOR Bálint (2008): *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után.* Budapest, HVG-ORAC. 182–183.

³⁶ Lásd: a Szlovák Köztársaság és Magyarország kontra az Európai Unió Tanácsa C-643/15. és C-647/15. sz. egyesített ügyeket (2017). Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194081&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1281100> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)

³⁷ *Európai Bizottság: Tizenötödik jelentés a migránsok EU-n belüli áthelyezéséről és áttelepítéséről* (2017). Brüsszel. Elérhető: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9ca86f51-93d9-11e7-b92d-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.) 10.

aki a 2017 decemberében a *Bild am Sonntag* című lapnak adott interjújában a kötelező kvótarendszer azon veszélyére hívta fel a figyelmet, hogy annak tovább erőltetése az Európai Unió megosztottságának további mélyüléséhez vezet csak, továbbá hangsúlyozta: a migrációs és menekültügyi válság kezelésének súlypontját az Európai Unió, sőt Európán kívülre kell helyezni.³⁸

Szintén a kvótarendszer megosztó jellegére és hatástalanságára hívta fel a figyelmet Donald Tusk, az Európai Tanács elnöke sokat kritizált nyilatkozatában 2017 októberében,³⁹ és a 2017 decemberi EU-csúcsot megelőzően a tagállamoknak küldött levelében is ennek közös beismerésére kapacitálta azokat,⁴⁰ ami azonban a közöttük továbbra is fennálló megosztottság miatt természetesen nem történt meg.⁴¹ Ráadásul ez a megosztottság jelenti a közös menekültügyi reform régóta napirenden lévő megoldásának legfőbb akadályát is, hiszen a visegrádi országok nem támogatják a menekültügyi rendszer reformja kapcsán felmerült automatikus és állandó kvótarendszer kialakítását sem, amely álláspontjuk szerint további vonzó tényezőt jelent a migránsok számára, ami ráadásul az Unión belüli másodlagos mozgások legfőbb forrása, és ezáltal a schengeni övezet fenntarthatóságát leginkább veszélyeztető intézmény.⁴²

5. KONKLÚZIÓ

A Visegrádi Csoport országainak migrációs és menekültügyi politikájának elemzését követően megállapítható egyrészt, hogy az először regisztrált menedékkérők száma alapján egyedül Magyarország volt tényleges migrációs nyomás alatt, másrészt, hogy a V4-ekben biztosított nemzetközi védelem messze elmarad az uniós átlagtól. Különösen alacsony volt Magyarország és Lengyelország esetében egészen 2017 második negyedévéig, amikor mindkét országban ugrásszerűen nőtt a nemzetközi védelem valamely formáját eredményező döntések száma, ami azért is meglepő, mert egyik ország sem hajtott végre egyetlen áthelyezést sem Görögországból és Olaszországból a szükséghelyzeti áthelyezési mechanizmus keretében.

³⁸ Kurz: *A kvóta nem megoldás a migrációs válságra* (2017). MTI, Origo. Elérhető: www.origo.hu/nagyvilag/20171224-az-osztrak-kancellar-szerint-a-kvota-nem-megoldas-a-menekultproblemarra.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)

³⁹ RETTMAN, Andrew (2017): *Tusk: EU migrant quotas have 'no future'*. Brussels, euobserver. Elérhető: <https://euobserver.com/migration/139534> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)

⁴⁰ BARIGAZZI, Jacopo – HERSZENHORN, David M. (2017): *Tusk to ask EU leaders to declare mandatory refugee quotas 'ineffective'*. Politico. Elérhető: www.politico.eu/article/donald-tusk-to-ask-eu-leaders-to-declare-mandatory-refugee-quotas-ineffective/ (Letöltés dátuma: 2017. 12. 13.)

⁴¹ RANKIN, Jennifer (2017): *Bitter divisions over migration threaten show of unity at EU summit*. The Guardian. Elérhető: www.theguardian.com/world/2017/dec/14/divisions-over-migration-spoil-show-of-unity-at-eu-summit-in-brussels (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)

⁴² *Joint Declaration of V4 Interior Ministers* (2017). Budapest. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/selected-events-in-2017-170203/joint-declaration-of-v4 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)

A V4-ek alternatív megközelítésének négy pillére közül a Willkommenspolitik és legfőképp a szükséghelyzeti, valamint az állandó áthelyezési mechanizmus (kvótarendszer) elutasítása az, ami a fő törésvonalat képezi a mainstream uniós bevándorlási és menekültügyi politikával szemben, míg a válságkezelés külső dimenzióját érintő kérdésekben (úgy, mint külső határvédelem és a schengeni térség működőképességének biztosítása, valamint a migráció szempontjából forrásországnak, valamint tranzitországnak tekinthető államok segítése) a tagállamok jórészt egyetértenek.

Ha a visegrádi országok közös álláspont iránti elkötelezettségét vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy ugyan mind a négy állam nyíltan ellenzi kezdetektől a kvótarendszert, Magyarország és Lengyelország jóval konfrontatívabb formában teszik ezt, míg a másik oldalon ki kell emelni Szlovákia diplomáciai lépését 2017 májusából, amikor felajánlást tett 16 menedékkérő Olaszországból való áthelyezésére, és ezzel lényegében elkerülte a szükséghelyzeti áthelyezési mechanizmus végre nem hajtása miatt indított kötelezettségzegési eljárást. A V4-ek migrációs és menekültügyi politikája kohéziójának fenntartását, mint fentebb is kifejtettük, három kihívás fenyegeti közép, illetve hosszú távon: Csehország és legfőképpen Szlovákia lassú kihátrálásának lehetősége; a többsebességű Európa, mint fejlődési opció megvalósulása, valamint a költségvetési alkufolyamat.

Végül, de nem utolsósorban, ha az alternatív megközelítés hatását vizsgáljuk, a V4-ek sikeresen tematizálták az EU-n belüli migrációs és menekültügyi vitákat elsősorban a szükséghelyzeti áthelyezési mechanizmus végrehajtásának szabotálásával, valamint az állandó kvótarendszer elutasításával, amely utóbbi a közös menekültügyi szabályozás reformjának késedelmét eredményezi. Hogy milyen tartósan tud hatást gyakorolni a Visegrádi Csoport az uniós menekültügyi és bevándorlási politikára, az attól is függ, milyen tartós és milyen szoros koherencia tapasztalható az azt képviselő tagállamok között, amelyet azonban több tényező is megkérdőjelez.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. *1.2 million first time asylum seekers registered in 2016* (2017). Eurostat Newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
2. *Andrej Babiš nemet mondott a menekültek befogadására* (2017). Kitekintő.hu. Elérhető: <http://kitekinto.hu/2017/11/11/europai-ugyek/andrej-babis-nemet-mondott-a-menekultek-befogadasara/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
3. BARIGAZZI, Jacopo – HERSZENHORN, David M. (2017): *Tusk to ask EU leaders to declare mandatory refugee quotas 'ineffective'*. Politico. Elérhető: www.politico.eu/article/donald-tusk-to-ask-eu-leaders-to-declare-mandatory-refugee-quotas-ineffective (Letöltés dátuma: 2017. 12. 13.)
4. BŐTÖS Botond (2017): *Visegrád halott – Orbán-ellenes szövetség alakul Közép-Európában is*. Mandiner. Elérhető: http://mandiner.hu/cikk/20170628_botos_botond_visegrad_halott_orban_ellenes_szovetseg_alakul_kozep_europaban_is (Letöltés dátuma: 2018. 01. 26.)
5. BURCHARD, Hans von der (2015): *Five nations consider mini-Schengen*. Politico. Elérhető: www.politico.eu/article/nations-mini-schengen-borders-passports-travel-freedom-migration-refugees/ (Letöltés dátuma: 2015. 11. 19.)
6. *Czech election winner Babiš says his party pro-Europe* (2017). Reuters. Elérhető: <https://uk.reuters.com/article/uk-czech-election-babis/czech-election-winner-babis-says-his-party-pro-europe-idUKKBN1CQ0Q5> (Letöltés dátuma: 2018.01. 25.)
7. *Az embercsempészet megfékezése a megoldás a migrációs válságra* (2017). Origo. Elérhető: www.origo.hu/nagyvilag/20171214-andrej-babis-robot-fico-eu-csucs.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
8. *EU Member States granted protection to more than 330 000 asylum seekers in 2015* (2016). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 12.)
9. *EU Member States granted protection to more than 700 000 asylum seekers in 2016* (2017). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001715/3-26042017-AP-EN.pdf/05e315db-1fe3-49d1-94ff-06f7e995580e> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 13.)
10. *Eurostat Asylum Quarterly Report First Quarter 2017*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum+Quarterly+Report+Q1+2017.pdf/94c64b2c-39ec-4228-a47f-1877c19070ad> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)
11. *Eurostat Asylum Quarterly Report Second Quarter 2017*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum+Quarterly+Report+Q2+2017.pdf/7a771a52-9501-45e3-8c28-35c09e379fd0> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)
12. *Eurostat Asylum Quarterly Report Third Quarter 2017*. Elérhető: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

13. *Eurostat data in focus 3/2015*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4168041/6742650/KS-QA-15-003-EN-N.pdf> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
14. *Eurostat newsrelease 44/2016*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
15. *Eurostat newsrelease 46/2017*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7921609/3-16032017-BP-EN.pdf/e5fa98bb-5d9d-4297-9168-d07c67d1c9e1> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
16. *Eurostat newsrelease 70/2017*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001715/3-26042017-AP-EN.pdf/05e315db-1fe3-49d1-94ff-06f7e995580e> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 13.)
17. *Eurostat press release 75/2016*. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7233417/3-20042016-AP-EN.pdf/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 12.)
18. *European Agenda on Migration factsheets, Central Mediterranean Route: Trust Funds* (2017). Elérhető: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170704_factsheet_-_central_mediterranean_route_trust_funds_en.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)
19. *Fico: Csehország, Szlovákia és Ausztria együttműködése nem alternatívája a V4-nek* (2017). Magyar Idők. Elérhető: <http://magyaridok.hu/kulfold/fico-csehország-szlovákia-es-ausztria-egyuttmukodese-nem-alternativaja-v4-nek-1858828/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)
20. *Fico: Eurozone Should be Closer-knit, Slovakia Aims to Be in Its Core*. (2017). NewsNow. Elérhető: <https://newsnow.tasr.sk/foreign/fico-eurozone-should-be-closer-knit-slovakia-aims-to-be-in-its-core/> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 16.)
21. FOY, Henry – BYRNE, Andrew (2016): *Splits over EU Test Relations between Visegrad Four*. Financial Times. Elérhető: www.ft.com/content/f5d017f8-84b2-11e6-8897-2359a58ac7a5 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 26.)
22. *Frontex: Central Mediterranean Route*. Elérhető: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-routes/central-mediterranean-route/> (Letöltés dátuma: 2019. 05. 21.)
23. *Frontex: Eastern Mediterranean Route*. Elérhető: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-routes/eastern-mediterranean-route/> (Letöltés dátuma: 2019. 05. 21.)
24. GROSZKOWSKI, Jakub (2015): *The Slavkov Declaration. A New Format of Regional Cooperation*. OSW Analisis. Elérhető: www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2015-02-04/slavkov-declaration-a-new-format-regional-cooperation (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
25. HORVÁTH Zoltán – ÓDOR Bálint (2008): *Az európai unió szerződéses reformja. Az unió lisszabon után*. Budapest, HVG-ORAC.
26. *Joint Declaration of Ministers of Interior* (2016). Prague. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2016/joint-declaration-of (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)
27. *Joint Declaration of V4 Interior Ministers* (2017). Budapest. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/selected-events-in-2017-170203/joint-declaration-of-v4 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)

28. *Joint statement by the Prime Ministers of V4 Countries on migration 19 July 2017*. Budapest. Elérhető: www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Joint-Statement-by-the-Prime-Ministers-of-V4-Countries-on-migration.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
29. *Joint Statement of the Heads of Government of the Visegrad Group Countries* (2015) Prague. Elérhető: www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the-150904 (Letöltés dátuma: 2018. 01. 18.)
30. *Joint Statement of the Heads of Governments of the V4 Countries Bratislava, 16th September 2016*. Elérhető: www.euractiv.com/wp-content/uploads/sites/2/2016/09/Bratislava-V4-Joint-Statement-final.docx.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)
31. Kovács András (2016): *Orbán: elképzelhetetlen a muszlimok integrációja*. Origo. Elérhető: www.origo.hu/itthon/20160927-orban-viktor-szerint-joguk-van-kulon-elni-de-ahhoz-nem-kell-idejonn.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
32. Kurz: *A kvóta nem megoldás a migrációs válságra* (2017). MTI, Origo. Elérhető: www.origo.hu/nagyvilag/20171224-az-osztrak-kancellar-szerint-a-kvota-nem-megoldas-a-menekultproblemara.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
33. MANEVICH, Dorothy (2016): *Hungarians share Europe's embrace of democratic principles but are less tolerant of refugees, minorities*. Pew Research Centre. Elérhető: www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/30/hungarians-share-europes-embrace-of-democratic-principles-but-are-less-tolerant-of-refugees-minorities/ (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
34. *Member States' Support to Emergency Relocation Mechanism (As of 25 January 2018)*. Elérhető: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/press-material/docs/state_of_play_-_relocation_en.pdf (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
35. NG, Kate – COWBURN, Ashley (2016): *Miloš Zeman: Czech President says integrating Muslims is 'practically impossible'* Independent. Elérhető: www.independent.co.uk/news/world/europe/milos-zeman-czech-president-says-integrating-muslims-is-practically-impossible-a6818491.html (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
36. NIELSEN, Nikolaj (2016): *Slovak presidency proposes 'effective solidarity' on migration*. Euobserver. Elérhető: <https://euobserver.com/migration/135960> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
37. POUSTER, Jacob (2016): *European opinions of the refugee crisis in 5 charts*. Pew Research Centre. Elérhető: www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/16/european-opinions-of-the-refugee-crisis-in-5-charts/ (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
38. *President: Slovakia wants to stay at the core of the EU* (2017). The Slovak Spectator. Elérhető: <https://spectator.sme.sk/c/20518757/president-slovakia-wants-to-stay-at-the-core-of-the-eu.html> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
39. RANKIN, Jennifer (2017): *Bitter divisions over migration threaten show of unity at EU summit*. The Guardian. Elérhető: www.theguardian.com/world/2017/dec/14/divisions-over-migration-spoil-show-of-unity-at-eu-summit-in-brussels (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)

40. *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015* (2016). eurostat newsrelease. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 21.)
41. *Refugee Crisis: a new East-West rift in Europe?* (2015). Interview with Lukaš Macek, Foundation Robert Schuman. Elérhető: www.robert-schuman.eu/en/european-interviews/0088-refugee-crisis-a-further-east-west-rift-in-europe (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
42. RETTMAN, Andrew (2017): *Tusk: EU migrant quotas have 'no future'*. Brussels, euobserver. Elérhető: <https://euobserver.com/migration/139534> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
43. *Szlovák Köztársaság és Magyarország kontra az Európai Unió Tanácsa C-643/15. és C-647/15. sz. egyesített ügyek* (2017). Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194081&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1281100> (Letöltés dátuma: 2018. 01. 28.)
44. *V4 letter to the Prime Minister of Italy* (2017). Elérhető: www.visegradgroup.eu/documents/official-statements (Letöltés dátuma: 2018. 01. 25.)

Jogi források:

1. Európai Bizottság: Tizenötödik jelentés a migránsok EU-n belüli áthelyezéséről és áttelepítéséről (2017). Brüsszel. Elérhető: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9ca86f51-93d9-11e7-b92d-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)
2. A Tanács 2015/1523 határozata a nemzetközi védelem területén Olaszország és Görögország érdekében elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról. Elérhető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1523&from=HU> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)
3. A Tanács 2015/1601 határozata a nemzetközi védelem területén Olaszország és Görögország érdekében elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról. Elérhető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1601&from=HU> (Letöltés dátuma: 2017. 12. 29.)

Dr. Juhász Krisztina, PhD a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Politológiai Tanszékének adjunktusa. PhD-fokozatát 2014-ben szerezte meg *Az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége* című disszertációjával. Kutatási területei a differenciált integráció, az EU szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség politikái közül a bevándorlás, menekültügy és határellenőrzés, valamint az Európai Unió közös kül-, biztonság- és védelempolitikája.